

ФІЛОСОФІЯ ЯК СПОСІБ САМОВИЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ В СВІТІ

Акцальність теми: Проблема самовизначення людини завжди турбувала суспільство та була вічною світоглядною проблемою. Саме філософія допомагає людині вирішувати проблеми її буття, обґрунтовує пріоритетні цінності в житті суспільства, визначає прийнятні, нестандартні, нетрадиційні шляхи й способи досягнення цих цінностей. Філософський світогляд заснований на розумі, тобто він передбачає аргументацію, роздуми, сумніви, дискусії.

Мета дослідження: розгляд проблеми «самовизначення» людини в сучасному світі, вибір системи цінностей, з якими вона себе ідентифікує і які намагається втілити у повсякденному житті.

Предмет дослідження: Сутність людського буття, самовизначення, сама людина, її розвиток, цінності, пріоритети та принципи цікавили світ та стали предметом вивчення з початку існування людини та її усвідомлення, як живої істоти. Здається, що питання були досить простими, буденними: Для чого людина прийшла у цей світ, як вона має прожити своє життя? [1, 380 с.] Що таке щастя, як його досягнути та чи взагалі воно необхідне людині? Мислителі різних епох висловлювали різноманітні думки що до цих тверджень, вони були скептичними, суперечливими та неоднозначними. Більшість з них, створенням такого філософського вчення, бажали мотивувати людину до ведення доброзичливого буття, де фундаментальними цінностями будуть: мораль, віра, справедливість, чесність, толерантність. З часом співвідношення людини і світу, її самовираження та філософські погляди на це стають лише актуальнішими. Кожен принаймні раз в житті просинався з думкою «Хто я?», «Яке моє призначення?» Найперше, варто розібратись, що таке «Самовизначення» в цілому. Якщо опиратись на дані Великого українського тлумачного словника,

[6, 1440 с.] то під цим терміном мається на увазі: 1. Знаходити, визначати своє місце в житті, в суспільстві; усвідомлювати свої класові, політичні, національні і т. ін. інтереси. З точки зору психології самовизначення - це наявність власної точки зору та відстоювання її у різних проблемних ситуаціях. Така думка є десь співзвучною з філософською, адже самовизначення для філософів, це найважливіший механізм створення і вираження свободи людини, тобто система позицій, засобів самовизначення в різних життєвих ситуаціях. У сучасному світі самовизначення співставляють з самопризначенням людини, тобто знаходження сенсу свого життя, якщо в вузькому розумінні то це наче збереження особистих морально-етичних цінностей у взаємодії з іншими учасниками соціуму.

Це дуже важкий психологічно, енергозатратний та довготривалий процес, цікавий парадокс, але в цей час самовизначення - це одночасно пошук сенсу життя людиною і її реальна дійсність, в якій вона перебуває, робить певні висновки з життєвих обставин, переходить від невизначеного стану до визначеного, переборює свої страхи. Німецький філософ І. Кант стверджував, що саме завдяки можливості володіти уявленням про своє Я, безмірно підносить людину над усіма іншими істотами, що живуть на землі. Завдяки цьому вона – особистість, і в силу єдності свідомості за всіх змін, які вона може переживати, вона – та сама особистість...»

Така особливість допомагає особі краще взаємодіяти з іншими людьми, з природою, керувати своїми діями, направляти свою енергію в правильне русло та залишатись у гармонії з своїм внутрішнім світом. [4, 336 с.]

Людина це носій індивідуальної системи цінностей, з якої формується її світогляд. [3, 254 с.] На основі цього вона буде самовиражатись відповідно до своїх внутрішніх переконань. Але разом з цим не помітивши людина може стати заручником свого типу свідомості, тому у процесі самовираження вона вже є абсолютно вільною. Проте як і всі поняття в філософії, термін «світогляд» також не можна сприймати буквально, за ним стоїть система поглядів, знань, ідеалів, які допомагаються вибрати індивіду свій шлях, напрямок, діяльність, норми мислення, що перетворюються самовизначення людини у світі.

Як би банально не звучало, але світ сьогодні інший, часи змінюються і людина з усією своєю сутністю також, адже вона частина та реформатор створеного соціуму. Варто розуміти, що це не пасивний процес, коли ось ця система сама собі змінює людину, зміни можливі лише в взаємодії з самоусвідомлення , самовираженням внутрішніх інтелектуальних, моральних, естетичних та інших уявлень особистості.

Сучасне суспільство змінюється швидкими темпами, що впливає на життя людини. Люди перебувають у безперервному русі через здобуття освіти, шлюб, втрату чи набуття права власності, перехід на нову роботу, опанування нової спеціальності, професії тощо. Тому змінюється структура соціуму змінюються і дентичності людини, її цінності та цілі. Але разом з тим не потрібно забувати про такі фундаментальні морально-духовні цінності. [5, с. 22-23]Тому індивіду іноді важко не загубитись у цьому круговороті глобалізації, новітніх технологій, зміни орієнтирів і цінностей. Перед людиною стоїть складне завдання йти нога в ногу з розвитком суспільства в якому живе, але разом з цим не загубити самого себе.

Висновки: Питання самовизначення була центром вивчення людини на різних етапах розвитку філософської думки, і на кожному етапі вона усвідомлювалася по-різному. У наш час ця проблема набула особливої актуальності в зв'язку зі зростанням соціальної динаміки і мобільності, складності й проблематичності людського буття і привертає до себе увагу представників різних наук і галузей знань.

Отже, головна роль філософії є в пізнанні та самоздобутті людини та її цінностей. Розуміння людиною її причетності до світу, дає поштовх до самореалізації особистості на вищому рівні. [2, С. 24-34.] Також впливає на всі форми суспільної свідомості, допомагає виробити життєві орієнтири та цінності, які будуть давати напрямки у відношенні людини до дійсності та їх практичному застосуванні. Філософія- є активізацією творчих можливостей людини в її прагненні зрозуміти життя, вона завжди спрямовувалася проти краху, кризи, занепаду цивілізації, культури і духовності людини.

Список використаних джерел

1. Ананьев Б.Г. О проблемах современного человекознания / Б. Г. Ананьев. – М.: Наука, 1977. – 380 с.
2. Агацци Э. Человек как предмет философии / Э. Агацци // Вопросы философии. – 1989. – No 2. – С. 24-34.
3. Анисимов С. Ф. Духовные ценности: Производство и потребление / С. Ф. Анисимов. – М.: Мысль, 1988. – 254 с.
4. Бердяев Н. А. Самопознание / Н. А. Бердяев. – М.: «Дем», 1990. – 336 с
5. Будз В. П. Історія філософії як «самосвідомість» філософії / В. П. Будз //Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2004. – С. 22-23. – (Філософія. Політологія; Вип. 66/67).
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.